

Савченко М.С.
Студент ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник:
Чепульченко Т.О., к.ю.н, доц., ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського

Зміст проблем м'якого права

Норми «м'якого права» є нормами джерел, які за теорією права не є визнаними юридичними джерелами, але тим не менше мають певне юридичне значення, а з іншої, норми «м'якого права» можуть знаходитися в формальних документах, що вважаються міжнародним правом. Мова йде про міжнародно-правові акти, за формою відповідають вимогам для визнання їх джерелами міжнародного права, але в змісті яких відсутній ряд ознак, зокрема, відповідні права та обов'язки сторін («сторони сприяють, сприяють, заохочують» тощо) [1, с.176]. В зв'язку з цим проаналізуємо особливості змісту «м'якого права».

Проблемні аспекти «м'якого права» досліджували наступні науковці: Велігжаніна М. Ю., Колодкін Р. А., Мовчан Ю. В., Шпакович О. М. та ін..

«М'яке право» - правила поведінки, творці яких мають намір діяти в позначених ними юридичних рамках, які повинні бути додатково визначені в кожному конкретному випадку. Такі правила (враховуючи намір їх творців), не уявляючи собою міжнародні права і обов'язки, впливають на поведінку держав, міжнародних організацій і приватних осіб». Тоді правотворчий процес можна розділити на дві складові:

- 1) створення юридично обов'язкових норм;
- 2) створення так званого проміжного права, м'якого [2, с. 98].

Слід вказати, що критик концепції «м'якого права», а саме Р. А. Колодкін, вважає, що використання назви «м'яке право» може бути виправдано лише у разі, коли воно використовується для позначення норм права, що за сутністю «менш юридично значимі». Як результат, використання найменування «м'яке право» створює серйозні доктринальні труднощі. До того ж вимальовується ще одна класична проблема - формулювання концепції м'якого права[2, с. 85].

Існує два шляхи: або визначити поняття «м'яке право» дуже коротко і лаконічно, або залишити концепцію відкритою. У першій ситуації не виникне труднощів з емпіричним дією, проте результатом стане досить слабкий і неглибокий аналіз складних емпіричних процесів. У другій - буде складно дати точне визначення поняттю як такого, але глибокий аналіз самого явища буде проведений. Більш того, якщо юристи схильні розглядати м'яке право як аналітичну концепцію, то соціологи дотримуються думки, що м'яке право - це емпіричний феномен. Здається, що питання про визначення самої концепції вимагає більш детального опрацювання, проте слід враховувати: ми поділяємо юридичний підхід до розуміння концепції м'якого права.

У поглядах прихильників м'якого права відсутність нормативної сили є всього лише відмінною рисою м'якого права в порівнянні з твердим правом.

Виходячи з аналізу багатьох наукових праць, присвячених «м'якому праву», норми такого права можна розділити принаймні на три групи[3, с. 75]. До першої групи можна віднести рішення, прийняті міжнародними організаціями та їх органами: керівні принципи, програми, декларації, директиви, плани дій, програми дій, рекомендації.

Двосторонні та багатосторонні домовленості держав, які не накладають в юридичному сенсі конкретні зобов'язання на сторони, відносяться до другої групи. Вони можуть приймати різні форми: комюніке, декларації про наміри, спільні заяви, заключні акти самітів, меморандуми про наміри, а також рекомендації, прийняті на міжнародних конференціях. Третя група включає в себе рекомендації, прийняті міжнародними неурядовими організаціями, які з точки зору міжнародної практики надають певний вплив на регулювання міжнародних відносин (зокрема, акти Міжнародного комітету Червоного Хреста). Якщо в першому випадку мова йде про акт одиничного суб'єкта міжнародного права (міжнародної організації) [3, с.75], то в другому ми можемо говорити про загальні заявах, обіцянки і очікуваннях, зроблених декількома суб'єктами (державами) за домовленістю; в третьому - в центрі уваги знаходяться заходи регулювання, запропоновані міжнародними неурядовими організаціями.

Комплексний характер міжнародно-правової системи в своєму розвитку випереджає традиційні методи правотворчості і породжує необхідність управління через такі механізми, як міжнародні організації, спеціалізовані установи, різного роду програми, які не відповідають парадигмі статті 38 Статуту Міжнародного суду ООН. Отже, концепція м'якого права сприяє здійсненню міжнародного співробітництва, виступаючи в якості моста між формальностями міжнародного правотворчого процесу і потребами міжнародного життя, створюючи стабільність і регулюючи поведінку її учасників».

Список використаних джерел:

1. Шпакович О. М. «М'яке» право і міжнародні організації // Публічне право.– 2011. – № 4. – С. 173–179.
2. Колодкин Р.А. Критика концепции «мягкого права» / Р. А. Колодкин // Совет, государство и право. - 1985. - №12. - С. 95-99.
3. Мовчан Ю. В. Міжнародно-правове регулювання інтеграційних процесів в Європейському Союзі: дис... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Ю. В. Мовчан. – К., 2009. – 203 с. – С.75.